

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. vaste commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Aidadreef 8
3561 GE Utrecht

Postbus 9563
3506 GN Utrecht

030 - 233 23 37
info@divosa.nl

IBAN NL75 INGB 0000194416
KvK 40532318

www.divosa.nl

Onze referentie: 24088

Uw referentie:

Datum: 20 december 2024

Onderwerp: Participatiewet in Balans

Van: Erik Dannenberg • 030-2332337 • secretariaat@divosa.nl

Geachte Leden van de vaste commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Op 16 januari spreekt u met de Staatsecretaris over de Participatiewet. Divosa, de vereniging voor leidinggevend in het sociaal domein, doet de volgende oproep:

- Agendeer het wetsvoorstel zo snel mogelijk
- Schrap de taaleis
- Herstel bestaanszekerheid en investeer in ondersteuning

Agendeer het wetsvoorstel zo snel mogelijk

Wat goed dat het wetsvoorstel in de Kamer wordt behandeld. De gemeentelijke uitvoering wil er graag mee aan de slag en we hopen om die reden op een voorspoedige behandeling. De maatregelen uit spoor 1 komen voort uit een proces waar de gemeentelijke uitvoering bij betrokken is en liggen in lijn met het uitgangspunt om de Participatiewet te verbeteren. We hopen dat verdere vertraging kan worden voorkomen en de Kamer het wetsvoorstel zo snel mogelijk agendeert.

Schrap de taaleis

Beheersing van de Nederlandse taal is belangrijk voor werk, integratie en om mee te kunnen doen in de samenleving. Taal is vaak onderdeel van de re-integratie van inwoners, maar de taaleis is problematisch. Aanvankelijk zou de taaleis ook niet langer onderdeel zijn van de Participatiewet, maar nu wordt anders besloten. De taaleis dwingt gemeenten om de bijstandsuitkering van inwoners structureel te verlagen als ze niet voldoen aan een bepaald niveau. We hebben twee reële situaties geschetst met fictieve namen:

Ahmed is 64 jaar oud, heeft als gastarbeider bij Hoogovens gewerkt en heeft stoflongen opgelopen. Door toenemende astmatische klachten werkt hij al lange tijd niet meer, maar werd aanvankelijk niet volledig afgekeurd en is in de bijstand terecht gekomen. Hij spreekt een behoorlijk woordje Nederlands, maar heeft nooit leren schrijven. Omdat Ahmed chronisch ziek is en richting pensioenleeftijd gaat is de kans op werk klein en door de scherpe keuzes die gemeenten om reden van financiën en capaciteit moeten maken, wordt Ahmed niet actief begeleid naar werk.

Farah is alleenstaande moeder en is 2015 gevlucht uit Syrië. Zij heeft twee kinderen, waarvan de oudste inmiddels op de Havo zit en de jongste op de basisschool. Farah heeft psychische klachten door geweld in Syrië en haar huwelijk. Ze probeert haar depressieve gevoelens weg te houden bij haar kinderen, met wie het goed gaat. Ze is analfabeet en heeft om die reden het inburgeringsexamen niet gehaald. Farah wordt ondersteund vanuit de gemeente en doet inmiddels vrijwilligerswerk, maar het taalniveau 1F gaat hoogstwaarschijnlijk niet lukken.

Wanneer gemeenten de taaleis zouden uitvoeren zoals deze nu in de wet staat zouden ze Farah en Ahmed moeten korten op hun uitkering. De eerste 6 maanden bedraagt de korting ca €250,- per maand, de 6 maanden daarna ca €500 per maand en daarna zou de gehele uitkering moeten worden ingehouden. Het effect hiervan zijn schulden, stress en verergering van de problemen die er al zijn. Waarschijnlijk gaat de uitvoering van deze wetgeving op andere vlakken het veelvuldige kosten, zoals inzet op schuldhulpverlening en jeugdzorg.

Gemeenten ondersteunen inwoners bij integratie en met taal, maar de taaleis voeren gemeenten niet uit. Divosa onderschrijft het doel voor goede taalbeheersing, maar niet het middel van de taaleis. De taaleis werkt contraproductief: het raakt mensen in hun bestaanszekerheid, terwijl bestaanszekerheid juist nodig is om te werken, participeren of integreren.

Aanpassing van het handhavingsregime is niet voldoende. Divosa roept de Kamer op de taaleis te schrappen. De Participatiewet biedt zonder de taaleis voldoende handvatten en instrumentarium om inwoners aan te zetten tot actie, ook wat taal betreft.

Herstel bestaanszekerheid en investeer in ondersteuning

Er ligt met de Kamer toegezonden probleemanalyse (spoor 2) een basis voor een fundamentele herziening van de Participatiewet. Daar zijn we blij mee. We vragen aandacht voor **herstel van bestaanszekerheid** en dat kan alleen wanneer het kabinet het sociaal minimum verhoogt. Dit is ook het nadrukkelijke advies van de Commissie sociaal minimum. Het is teleurstellend dat hiertoe onvoldoende actie wordt ondernomen door dit kabinet. Ondertussen gaan we door met pleisters plakken, maar fundamentele problemen vragen om fundamentele oplossingen en dat begint voor bestaanszekerheid bij een sociaal minimum waarmee je in de basisbehoeften voorziet, dat is nu niet het geval.

Niet het instrumentarium, maar de middelen en capaciteit om alle inwoners met bijstand voldoende aandacht te geven ontbreken. Gemeenten zitten niet te wachten op veel nieuwe regelgeving, maar op een logisch geheel van instrumenten en voldoende middelen om de ondersteuning te bieden die nodig is. Dit is maatwerk en vraagt tijd, aandacht en energie. De afgelopen decennia is het beschikbare budget voor ondersteuning met twee derde teruggebracht. En met het sluiten van de instroom in de Wsw en de beperkte instroom in de Wajong zijn meer inwoners met zwaardere problematiek onderdeel geworden van de dienstverlening op grond van de Participatiewet door gemeenten. De probleemanalyse laat dit ook goed zien.

De uitvoering is verder geprofessionaliseerd en we zijn blij met de aandacht daarvoor in spoor 3 van de Participatiewet in Balans. Maar de middelen ontbreken om iedereen voldoende aandacht te geven. De prikkelwerking in de financiering van de bijstand maakt dat gemeenten veelal inzetten op het aan de slag helpen van inwoners die relatief meer kans hebben op de arbeidsmarkt. Dit is ook goed gevat in de probleemanalyse.

We sluiten graag af met een kans voor de inclusieve arbeidsmarkt. Eerder informeerde we uw Kamer over de maatschappelijke kosten- en batenanalyse voor loonkostensubsidie van Divosa en Cedris. Hieruit blijkt dat de investeringen die gemeenten doen zowel economisch als maatschappelijk dubbel en dwars worden terugverdiend. De baten van deze investeringen vallen deels buiten het gemeentelijk domein, zoals zorg en veiligheid.

Kijk dus naar de brede baten van werk, vooral nu, in de context van vergrijzing en de krappe arbeidsmarkt. Dit is niet alleen belangrijk vanuit sociaal perspectief, maar ook vanuit het economische. Biedt gemeenten en sociaal ontwikkelbedrijven de financiële ruimte om deze beweging te maken en meer te investeren in de ondersteuning van inwoners naar werk.

Met vriendelijke groet,
Verenigingsbureau Divosa

Erik Dannenberg
Voorzitter

